

Koskelaiset

SUKUSEURAN
JÄSENLEHTI

15.04.2004

N:o 25

15.4.2004

Puheenjohtajan palsta

Tämän numeromme keskeisenä teemana on Karjalan kysymys, jota pyrimme käsittelemään eri näkökulmista. Eräänlaisena johdatuksena tähän voisi pitää seuraavalla sivulla olevaa professori Yrjö Kaukiaisien artikkelia Karjalasta idän ja lännen rajamaana. Hän toteaa heti artikkelinsa alussa harvan maantieteellis-etnisen käsitteen olevan niin epäselvän ja monimerkityksisen kuin Karjalan. Uskoisin, että me Viipurin Karjalan entiset asukkaat ja heidän jälkeläisensä voimme hyvin yhtyä tähän toteamukseen. Meille on luovutettu Suomen Karjala tärkeä ja siitä pitää puhua ja kirjoittaa.

Tätä kirjoitettaessa ei Karjalan Liiton järjestämän Karjalan kysymystä koskevan seminaarin aineistoa ja johtopäätöksiä ole vielä ollut käytössä. Henkilökohtaisesti uskon kuitenkin Liiton olevan oikealla tiellä pyrkiessään hoitamaan lähialueyhteistyötä Viipuri-keskuksen kautta.

Kuten jo aikaisemmin olemme ilmoittaneet lähemme tämänvuotiselle kotiseutumatkallemme jo toukokuussa. Ajankohdan on määrännyt koulujen toimintakausi, sillä vierailimme Tervajoen kansakoululla, jota myös monet seuramme jäsenet ovat aikanaan käyneet. Harvempi sen sijaan on koskaan nähnyt nykyvenäläistä koulua sisältäpäin. Samassa v. 1936 valmistuneessa rakennuksessa on koulua käynyt myös oppaamme Mihail, ”Mikko” Kostolomov, jonka äiti on toiminut koulun opettajana. Tervajoen kansakoulu on iältään ehkä toiseksi vanhin maamme kouluista, sillä se perustettiin jo v. 1855 eli 11 vuotta ennen kuin kansakouluasetus v. 1866 annettiin.

Toinen tarkemman tutustumisen kohde on Viipurin linna, jonka ruotsalainen Tyrgils Knutinpoika Karjalaan kohdistuneella sotaretkellään perusti v. 1293. Asiantuntevan oppaan avulla linnan rakenne ja vaiheet jäävät mieleen aivan uudella tavalla. Kannattaa myös kiivetä tarvittavat 239 askelmaa päästäkseen 75 metrin korkeudesta ihailemaan tornista avautuvaa näköalaa.

Tervetuloa mukaan matkalle ja tuokaa sukulaisenne ja muut ystävänne mukaan. Sukuseuraan liittyminen on helppoa. Viesti vain lehden toimitukselle tai heti 9 euroa osoitteineen seuran tilille, niin lehtikin alkaa tulemaan.

Heikki Koskelainen

Karjala, idän ja lännen rajamaa

Suomalaisen Tiedeakatemian teemaillassa 8.3.2004 käsiteltiin Karjalan historiaa kolmen tutkijan puhuessa siitä eri näkökulmista. Linaamme tähän Tiedeakatemian luvalla 9.3. julkaistusta tiedotteesta professori Yrjö Kaukiaisien esitelmää.

Karjalan historia - Rajan historia.

Karjalan historian suuri ongelma on aina ollut tutkimusalueen määrittely. Harva maantieteellis-etninen käsite on ollut yhtä epäselvä tai monimerkityksinen kuin Karjala. Tänä päivänäkin puhumme Etelä-Karjalasta, Viipurin Karjalasta, Laatokan Karjalasta, Itä-Karjalasta, Pohjois-Karjalasta, Vienan Karjalasta ja vielä vaikka Tverin Karjalasta, ja historiasta löytyy lisää esimerkkejä Karjala-loppuisista aluenimistä.

Erään Karjalan historiaan perehtyneen tutkijan mukaan erilaisia Karjalaita on ainakin yhdeksän ja itse asiassa samaan luetteloon voisi lukea vielä eteläisimmän Savon ja pohjoisen Inkerinmaan, joiden väestössä karjalainen elementti on joko alun perin tai myöhempien väestöliikkeiden seurauksena on ollut hyvin merkittävä.

Tarve etsiä ainoaa ja oikeaa Karjalaa juontaa juurensa 1800-luvun kansallisuusaatteen innoittamiin käsityksiin Suomen kansan synnystä alkuheimojen suomalaisten, satakuntalaisten, hämäläisten ja karjalaisten kautta, tavallaan niiden synteensä.

Historialliset lähteet eivät kuitenkaan pysty kertomaan, millaisia yhteiskunnallisia instituutioita nuo heimot olivat saati sitten, millainen heimohenki niitä satoi yhteen tai erotti toisistaan. Arkeologiset löydöt kyllä osoittavat maamme esihistoriallisen asutuksen muodostaneen melko selviä ryppäitä, joita voidaan pitää enemmän tai vähemmän omaleimaisina kulttuurialueina.

Voidaan kuitenkin väittää, että (Varsinais-) Suomi tai Häme eivät ainakaan historiallisena aikana ole olleet sellaisia selvärajaisia kokonaisuuksia kuin minä kansallisromantiikka halusi ne nähdä. Vielä suuremmassa määrin tämä pitää paikkansa Karjalan kohdalla; yhtenäisestä Karjalasta voidaan puhua vain arkeologisenä löytöalueena, mutta niin sanotun kolmannen ristiretken järjestämät konfliktit johtivat sen jakautumiseen ”idän” ja ”lännen” valtapiireihin.

Keskiaikaisten valtarajojen merkitystä ei pidä liioitella - Pähkinäsaareissa 1323 sovittu rajalinja ei tietenkään eristänyt näitä osia toisistaan - mutta viimeistään keskiajan lopulla poliittisen vallan ote tiukkeni myös rajaseuduista. Vähitellen myös uskonnollisen jaon merkitys korostui ja valtaraja muuttui kulttuurirajaksi.

jatkuu seur. siv.

Yhtenäinen Karjala on siis epähistoriallinen käsite, koska sellaista ei ollut koskaan historiallisena aikana. Ruotsin suurvalta-ajalla (1617- noin 1706) koko entinen ”arkeologinen” Karjala kuului kyllä yhteen valtakuntaan (Käkisalmen lääni tosin vain ns. voittomaana), mutta silloin Laatokan - Karjalasta lähtenyt uudisasutus oli jo ehtinyt luoda itään uusia ”Tytär - Karjaloita”, joissa itäinen karjalainen kulttuuri säilyi koskemattomana. Eikä se hävinnyt Laatokan - Karjalastakaan, sillä Ruotsin aika jäi siellä suhteellisen lyhyeksi. Vasta 1800-luvun jälkipuolella ja Suomen itsenäisyyden parin ensimmäisen vuosikymmenen aikana muodostui se Suomen Karjala, jota olemme tottuneet pitämään itsestään selvyytensä.

Karjalan historia ei siis voi olla minkään yhtenäisen aluekokonaisuuden historiaa. Historiasta ei löydy edes lyhyttä kautta, jolloin kaikki Karjalaksi kutsutut alueet olisivat olleet samalla puolella ”idän” ja ”lännen” rajaa. Tuo raja ei ole myöskään koskaan siirtynyt kokonaan Karjalan ulkopuolelle.

Näin Karjaloiden maat ovat aina olleet rajamaita, jaettuja maita, ainakin poliittisessa mielessä toiset itää, toiset länttä. Tämä tietysti tarkoittaa sitä, että ”Karjalalle” ei voida koskaan kirjoittaa selkeää itsenäistä tarinaa idän ja lännen välissä kuin Suomelle. Mutta ehkä juuri sen takia Karjalan historia on erityisen kiinnostava - sen avulla voidaan ehkä oppia ymmärtämään miten suuri merkitys tuolla valtarajalla on ollut kulttuurien välisenä kosketuspintana, kuinka paljon se on estänyt ihmisten välistä kanssakäymistä, millaisia vaikutteita sen yli tai läpi on suodattunut. Kiintoisaa on myös kysyä, miten tämän kahtiajaon kokivat itse karjalaiset, ne ihmiset jotka noita alueita halusivat asua tai joutuivat asumaan?

Yrjö Kaukiainen

Karjalan kysymyksestä

Keskustelu Karjalan kysymyksestä on viimeksi kuluneen vuoden aikana ollut vilkasta ja saanut myös uusia piirteitä. Karjalan Liitto onkin kiinnittänyt jäsenyhdistystensä huomiota Karjalan palauttamista ajavien ja ohi parlamentaaristen päätösten ja toimenpidemallien toimivien järjestöjen toimintaan. Näitä järjestöjä ovat lähinnä ProKarelia, Aluepalautus ry, Tarton rauha ry ja Koko Suomen Liitto.

Koska Karjalan Liitto on sitoutunut Suomen ja Venäjän välisten valtiosopimusten noudattamiseen, on se sanoutunut irti kyseisten järjestöjen toiminnasta, joka on ratkaisevasti vaikeuttanut lähialueyhteistyötä luovutetun Karjalan alueella ja erityisesti Viipuri-keskuksen toimintaa. Nytemmin on

kuitenkin uudelleen päästy yhteistyöhön tulevissa EU-rahoitus-hankkeissa Viipurin kaupungin kanssa. Tavoitteena on kehittää edelleen Viipuri-keskuksen toimintaa palvelemalla suomalaisia kotiseutumatkailijoita, yrittäjiä ja Karjala-informaatiota asiallista välittämistä.

Liitto järjesti 2.4.2004 Karjalan kysymys-seminaarin, jossa oli läsnä korkean tason ulkopoliittikan vaikuttajia, tutkijoita sekä talous- ja kulttuurielämän vaikuttajia Suomesta ja Venäjältä. Tämän seminaarin johtopäätöksiin palaamme lehtemme seuraavassa numerossa.

Sukuseuramme on myös vastannut seminaarin valmistelua varten esitettyihin kysymyksiin Liiton tehtävistä ja tavoitteista. Seuran johtokunnan vastauksen yleisenä linjana oli Karjalan Liiton toiminnan tukeminen sen esittämässä tavoitteissa ja menettelytavoissa. Johtokunta korosti kuitenkin tarvetta keskittyä nimenomaan luovutetun Viipurin läänin historiaan, kulttuuriin ja lähialueyhteistyöhön. Tällä hetkellä nuoremmalla sukupolvella alkaa jo olla vaikeuksia erottaa luovutettua Suomen Karjalaa ja Itä-Karjalaa toisistaan.

Heikki Koskelainen

Inkeriläisten vainon vuodet:

Meillä Karjalan evakoilla ja jälkeläisillämme on raskaat muistot useimmille kahteen kertaan käydystä evakkotaipaleesta. Vanhempi polvi muistaa vielä omat sopeutusvaikeutensa ja meihin usein kohdistuneet ennakkoluulot. Vieläkin kovempi on ollut Inkerin kansan kohtalo. Siitä meillä on seuraavassa kaksi näkemystä, ensiksi Pekka Koskelaisen muistiin merkitsemä yksilötason kokemus.

Toisena oleva Inkerin Liiton näkemys heimonsa historiasta esittää Inkerin kansan kohtalon osana neuvostojärjestelmän valtopoliittikan pimeää puolta. Kotiseudun menettämisestä meillä karjalaisilla on omat kokemuksemme. Inkeriläisten vaiheisiin tutustuessi alkaa ajatella, että vieläkin huonommin olisi käynyt ellei Suomi olisi lyhyenä itsenäisyysaikanaan ennättänyt kehittyä pohjoismaiseksi yhtenäiseksi kansallisvaltioksi. Suomi on muuten harvinainen poikkeus siinä, että valtion rajojen muuttuessa myös ihmiset muuttivat eivätkä jääneet uusiin vallanpitäjien armoille.

Eräs inkeriläiskohtalo

Leirydyimme kesäkuussa 1994 Joensuun Lintulahden leirintäalueelle. Kunnostettuamme vaunun laitoinme retkituolit ja pöydän ulkosalle. Siinä puuhastellessamme tuli paikalle vanha nainen, keppiin nojaten ja sisarentyttärensä avustamana. Nainen toivotti hyvää päivää ja katseli kiinnostuneena puuhiamme. Hän kertoi viihtyvänsä hyvin täällä leirin-

jatkuu seur. siv.

täalueen mökissä, jonka sisaren perhe oli vuokranut kesänviettopaikaksi tullessaan Tampereelta häntä tervehtimään.

Tarinoitiin ilmoista, sairauksistakin. Hän kertoi ottavansa joka päivä kaksi nitroa sydänvaivaansa. Nainen kertoi, että hänellä on asunto kerrostalon toisessa kerroksessa. Parveke oli viisi metriä pitkä, aurinko paistoi suoraan etelästä, tuntui kuin ilma loppuisi. Täällä mökillä hän viihtyi eikä tarvinnut kuin yhden nitron päivässä.

Vanha nainen kertoi, että he ovat inkeriläisiä, kovia kokeneita. Pettyneitä, petettyjä. Minä kerroin olevani karjalainen, Viipurin länsipuolelta Vahvia-lasta ja lähteväni parin viikon päästä katsomaan entistä kotipaikkaa rajan takana. Eikä meidänkään kokemukset erityisen myönteisiä ole olleet. Vanha nainen kysyi, halusinko kuulla hänen ja hänen kylänsä tarinan. Sanoin kuuntelevani sen mielelläni. Näin hän kertoi:

”Meidän kotikylämme oli Inkerissä Pietarin ja Narvan välillä. Tsaarinvallan aikana se kuului jonkin aatelismiehen tiluksiin. Kyläläiset asuivat taloissaan ja saadakseen pitää talonsa ja torppansa tekivät töitä kartanossa renkeinä ja palvelijoina. Kylän taloilla oli lähiympäristössä maita, joissa viljeltiin viljaa ja tehtiin heinätoita.

Tsaarin kukistumisen jälkeen lokakuun vallankumouksessa 1917 valta siirtyi Venäjällä Stalinille. Valtio otti maat haltuunsa ja perustettiin kolhooseja. Tällaiseen kolhoosiin oli kyläläistenkin pakko liittyä ja mennä sinne työhön. Ellei mennyt kolhoosiin, ei työtäkään saanut. Seurauksena olisi ollut häätö kylästä. Kylä oli heidän yhteisönsä, kotinsa.

Sodan aikana kyläläiset olivat kotiseudullaan. Heinäkuun 17. päivä 1943 oli aurinkoinen, lämmin heinäntekopäivä. Saksalaiset lähestyivät lännestä, suomalaiset olivat taas Leningradin, nykyisen Pietarin pohjoispuolella. Nainen oli heinää tekemässä, kun sisarentyttö tuli kertomaan, että kylään oli tullut suomalainen sotilaspappi, joka halusi pitää hartaustilaisuuden kylässä. Suomalainen pappi oli tullut kylään Herran sanaa tuomaan.

Hartaustilaisuus kylässä, jossa pappia ei ollut nähty vuosikausiin. Nainen kiiruhti sanan saatuaan kotiin, hän oli tohkeissaan. Piti järjestää tilaisuus. Pappi oli sanonut, että kaikki oli pyydyttävä sanaa kuulemaan. Nainen lähetti pienen pojan sanaa viemään, kiertämään talosta taloon ja kertomaan, että hartaustilaisuus pidetään kylän suurimmalla pihamaalla.

Inkeriläiset ovat vieraanvaraista väkeä. Pihalle kiikutettiin pöytä ja tuoli pappia varten. Samovaari oli kuumana, teetä ja kahviakin tarjottiin.

Pappi jakoi kyläläisille mukanaan tuomansa virsikirjat ja tilaisuus aloitettiin virrellä ”Jo joutui armas aika ja suvi suloinen”. Pappi puhui vähän Herran sanaa, mutta hänen pääaiheensa oli, kuinka ihana ja vapaa maa Suomi oli ja kuinka heidän olisi elää Suomessa. Heidät toivotetaan tervetulleiksi Suomeen, jossa heille järjestetään asunto ja työtä.

Pappi otti laukustaan listan ja pyysi läsnäolijoita

allekirjoittaman listaan, että he haluaisivat vapaaehtoisesti lähteä Suomeen. Kyläläiset tyrmistyivät. Eivät he kotoaan mihinkään halua lähteä. Heidän oli siellä hyvä olla, oli koti ja tuttu ympäristö. Silloin pappi suuttui ja löi nyrkkiä pöytään: ”Te saattanan bolseviikit ja kommunistit. Kyllä te vielä täältä lähдете.” Näine sanoineen pappi lähti kylästä.”

Kertojan mukaan suomalaisten ainoa tarkoitus oli saada inkeriläiset Suomeen tekemään työtä tehtäisiin, korjaamaan viljoja pelloilta ja nostamaan perunaa ja näin helpottamaan vallitsevaa työvoimapulaa.

Lokakuussa 1943 lähtö tulikin. Saksalaiset tulivat ja alkoi evakuointi sotajoukkojen tieltä. Kaikki häädettiin kotoaan, joka ei lähtenyt ammuttiin siihen paikkaan ikään tai sukupuoleen katsomatta. Mitään ei saanut ottaa mukaan. Heidät sullottiin härkävauhuihin, joissa ei ollut ruokaa eikä juomaa. Näin mentiin Tallinnaan, satoja ihmisiä samassa vaunussa. Hirveä matka.

Tallinnassa heidät sijoitettiin venäläisten rakentamaan kasarmiin, jossa oli tuhansia ihmisiä. Täälläkään ei ollut ruokaa, joten nälkä oli hirveä. Kaikkiin oli Tallinnaan tuotu noin 6000 inkeriläistä odotamaan laivakuljetusta Suomeen.

Yöllä, pimeässä ja sateessa heitä lähdettiin kuljetamaan rantaan. Rämmittiin metsässä ja soilla, vanhukset voipuivat matkalla, lapset eksyivät vanhemmistaan. Suomalaisen laivan piti olla rannassa. Laivaa ei vain kuulunut. Sitä odotettiin rannassa tulessa ja sateessa kaksi vuorokautta. Oli kylmä eikä edelleenkään saatu ruokaa. Odotusaikana vanhemmat etsivät lapsiaan, voipuneita vanhuksia haudattiin, tunnelma oli lohduton. Lopulta tuli laiva, suomalainen matkustaja-alus Ariadne. Heidät vietiin Hankoon, jossa he lopulta saivat ruokaa, lääkintähoitoa ja vaatteita.

Sodanjälkeinen aika

Vuoden 1944 välirauhansopimuksen mukaan inkeriläiset piti palauttaa Neuvostoliittoon. Hänen mukaansa palautettavat luokiteltiin kahteen leiriin: väkisin Suomeen siirretyt ja toiseksi vapaaehtoisesti lähteneet.

Kertoja oli erityisen katkera siitä, että sen aikainen sisäministeri pastori Kukkonen oli valehdellut, että heidän kyläläiset olivat vapaaehtoisesti, ilman pakkoa, tulleet Suomeen. Kertojan mukaan vapaaehtoisesti Suomeen tulleita rangaistiin ja heidät karkotettiin pois kotiseudultaan, mutta väkisin siirretyt pääsivät sinne takaisin.

Itse hän saattoi jäädä Suomeen erään avuliaan nimismiehen ansiosta. Tämä kehotti häntä olemaan varovaisesti hissukseen syrjäseudulla niin, että häntä ei löytyisi palauttavaksi.

Suomi joutui kahdeksan vuoden aikana 1945-52 maksamaan Neuvostoliitolle sotakorvauksia. Tarvitettiin venäjänkielen taitoisia ihmisiä mm. tekemään kuormakirjoja ja tavaraluettelaita. Kertojamme oli työskennellyt kolhoosissa toimistotehtävissä ja osasi

nämä työt. Hänet otettiin suuren tehtaan toimistovirkailijaksi tehtävänään toimituspapereiden kääntäminen venäjäksi ja rautatiekuljetuksissa tarvittavien asiakirjojen teko.

Näissä tehtävissä hän oli vielä silloin kun viimeinen luovutettava tavaraerä oli jo junassa. Määräaika rajan ylitykseen loppui seuraavana aamuna klo 9, mutta rahtikirjat eivät tavarantoimittajan huolimattomuuden takia olleet kunnossa. Hätä oli suuri, sillä myöhästymisestä olisi koitunut suuret sakot. Niinpä käännettiin kertojan puoleen, jotta asiakirjat saadaan aamuksi kuntoon. Palkkiota ja korvausta luvattiin. Koko yön hän laittoi papereita kuntoon, ja aamulla ennen junan lähtöä ne olivat valmiit. Juna ylitti rajan ajallaan ja sakoilta vältyttiin.

Kun toimitukset oli suoritettu, niin seuraavana päivänä kertojamme sai ilman kummempia selityksiä tai kiitoksia lopputilin. Enää ei tarvittu venäjänkielen taitajaa. Olin tarpeeton, potkittiin pois, lopetti vanha nainen yli neljänkymmenen vuoden takaisia tapauksia muistellen.

Pekka Koskelainen

Mikko ja Emma Koskelaisen perhe 1920-luvulla.

Sukukirja Tervajoen Koskelaisista

Mikko Antinpoika Koskelainen muutti runsaat sata vuotta sitten Koskelan Perämäestä Tervajoelle. Sinne rakennettiin 1920-luvulla Riuskunkallion uudistila, jossa suurperhe eli sotiin asti. Sotien jälkeen perheen pääosa asettui Porvoon seudulle, minne sijoittui myös Mikon lastenlasten (elossa vielä 27) pääosa. Varttumassa on jo näiden serkusten lastenlapsia.

Keväällä 2003 heräsi ajatus suvun vaiheiden koamisesta yksiin kansiin. Toteuttajaksi ryhtyi allekirjoittanut Mikon tyttärenpoika. Tarkoituksena on saada kesäksi 2005 sukukirja, jossa selvitetään tämän Koskelaisen sukuhaaran menneisyyttä ja

Karjalan Liitossa tapahtuu:

Karjalan kysymys-seminaari 2.4.2004

Liitto oli kerännyt materiaalia ja valmistellut uutta aineistoa. Työn tuloksia käsiteltiin seminaarissa.

Seminaariin oli kutsuttu korkean tason ulkopolitiikan vaikuttajia, tutkijoita sekä talous- ja kulttuurielämän vaikuttajia Suomesta ja Venäjältä.

Järjestöseminaari pidettiin seuraavana päivänä 3.4.2004 klo 11, jossa käsiteltiin m.m. edellisen seminaarin antia. Seminaareista erikseen muualla tässä lehdessä.

Karjalaiset kirjamesut Karjalatalolla perjantaina 23.4. klo 14-18 ja lauantaina 24.4. klo 11-18.

nykyisyyttäkin muistin virkistykseksi nyt eläville ja tiedoksi tuleville sukupolville. Työnimeksi tuli ”Serkkujen Stoori”

Kirjan historiikkiosa on pääpiirtein valmis. Siinä selvitetään lyhyesti Viipurin pitäjän sekä Vahvialan kunnan ja kylän vaiheet sekä tämän sukuhaaran suora periytyminen 1600-luvun alusta. Me serkut olemme 12. polvea ja lapsenlapsemme siis jo 14. polven Koskelaisia.

Sodat ja evakkovaiheet käydään läpi melko tarkasti. Nehän ovat melko suoraan vaikuttaneet kohdaloihimme nykypäiviin asti. Myös Porvoon seudun historiaa kerrataan. Tämähän on nykyisin sukuhaaran pääosan kotiseutu.

Meidän serkkujen asia on sitten kuvata elämää sotien jälkeen. Nämä kootaan sukukirjan matrikeli- ja muisteluosaan. Mikko ja Emma Koskelaisen lasten ja lastenlasten elämänvaiheet kuvataan lyhyesti. Osalta saadaan henkilökohtaisia muisteluja. Kirjaa elävöitetään tietysti kartoin, valokuvin ja eräin tarinoin.

Arvokkaita tietoja ja erityisiä virikkeitä on antanut sukuseuran ensimmäinen puheenjohtaja - Mikon ja Emman nuorimmainen - enoni Hannu Koskelainen. Kiitoksen ansaitsevat myös vielä elävät sotasukupolvien edustajat, jotka ovat kertoneet muistojaan. Vielä on ehkä käytävä Eva-Liisa Maamiehen kokoama aineisto, jota säilytetään Mikkelin maakunta-arkistossa.

Tietoja ja vihjeitä otetaan mielihyvin vastaan.

Askolan Särkijärvellä helmikuussa 2004.

Ilmo Kekkonen
Makkelin tie 130
07590 HUUVARI

Talvisodan tankintuhoojat

Kiireesti rajalle

Suojajoukkojen reserviläiset kutsuttiin Ylimääräisiin Harjoituksiin (YH) 7.10. 1939. Tällöin alkoi myös Nurmin asemalla vilске. Lähes 200 miestä ja toistakymmentä hevosta kärryineen varustettiin ja järjestettiin kiväärikompaniaksi reserviluutnantti Veikko Uimosen alaisuuteen.

Miehet olivat kaikki Vahvialasta. Joukossa oli runsaasti Koskelaisen sukua. Tervajoelta olivat mm. ononi Eelis Mikonpoika Koskelainen ja isäni Toivo Pukki.

Jo seuraavana päivänä yksikkö kuormattiin junaan ja kuljetettiin Kanneljärvelle. Sieltä siirryttiin Metsäkylään ja päädyttiin majoitukseen Raivolan Ammattikoululle. Rajalle oli linnuntietä vain runsas 10 kilometriä.

Vahvialan miehet muodostivat 3. Komppanian suojajoukkojen Uudenkirkon Ryhmään kuuluvan Erillispataljoona 3:een. Muu henkilöstö oli pääasiassa Uudenkirkon ja Kanneljärven miehiä. Pataljoonaa komensi jääkärimajuri Ludvig Mäntylä. Sen vahvuus oli 850 miestä. Varustus oli kenttäarmeijan verrattuna hyvä ja sitä täydennettiin koko ajan mm. käsikranaateilla, kasapanoksilla, polttopulloilla ja piikkilangalla. Pataljoonalle määrättiin asemat Vammelsuun viivytykslinjalta.

Suojajoukkovaihe

Sota syttyi 30.11. Tykistötuli, lentokoneet ja vihollisen 70. D:n massoittain päälle rynnistävä panssarien tukema jalkaväki osoittivat sen todeksi. Pataljoona joutui taisteluun 2.12. Se kesti hyvin, ja teki vastahyökkäyksenkin, mutta sodan ensi hämmingeissä ylempänä komentajana toiminut everstiluutnantti Ilmari Karhu antoi käskyn irtautua saatuaan vääriä tietoja tilanteen kehityksestä muualla.

Ensin peräännyttiin 3.12. Vammeljärvelle ja sitten 4.12. Peippolanjoelle Uudenkirkon pohjoispuolelle. Pataljoonan pääosa jätti kotiseudun raskain mielin. Kylät poltettiin ja viimeiset evakot pääsivät hädin tuskin alta pois. Kaiken lisäksi jopa kosketus viholliseen katkesi. Sitä hidastivat lähinnä vain hävitykset ja sulutukset.

Mannerheim-linjalla

Pääasemaan eli myöhempään Mannerheim-linjaan tultiin Summassa itsenäisyyspäivänä. 3. K jäi etulinjaan. Liekö sitten johtunut eri kotiseudusta, mutta 3.K oli yleensä se yksikkö, joka määrättiin erillistehtäviin. Muu pataljoona siirrettiin 5. Divisioonalle alistettuna Huumolan Autioon reserviksi ja sai hieman levätäkin.

Divisioonan komentaja määräsi nyt ErP 3:n erityiseksi tankintuhoojajoukoksi. Tehtävän vaatimaa aseistusta ei tosin ollut antaa. Muutaman päivän

päästä saatiin kaksi panssarintorjuntatykkiä. Ne tuhosivat heti kaksi panssaria, mutta tykkejä olisi tarvittu kymmenkertaisesti. Kaiken lisäksi vähienkin tykkien ammumatarvikkeista oli jatkuva puute. Muu pataljoona varustettiin kasapanoksin ja polttopulloin.

Valiojoukoksi katsottava Puna-armeijan 123. Divisioona aloitti 18.12. hyökkäykset Summaan. Myös 128. ja 24. Divisioona liittyivät mukaan. Ylivoima oli valtava. Panssareita laskettiin kerralla noin sata. Pataljoona oli alistettuna everstiluutnantti Kaarlo Vaalalle Summan rintaman kaikkein pahimmassa paikassa Lähteen lohkolle.

Pakkanen kiristyi 30 asteeseen. Jouluna saatiin paketteja, korsussa oli kuusi ja kynttilät. Jouluvirsi kaikui hartaana.

Taistelut jatkuivat. Hyökkäykset torjuttiin ankarin ponnistuksin. Ensimmäiset uupumuksen merkit alkoivat näkyä. Sattu iitemurha ja oman käden läpi ampumisia. Kovia taisteluita kesti joulukuun loppuun.

ErP 3 oli etulinjassa tai lähireservinä koko taistelun ajan. Lepoon ei päästy esityksistä huolimatta. Lomia sentään myönnettiin. Vahvialan pojat pääsivät käymään kotona ja muut etsimässä evakossa olevia perheitään.

Helmikuun 11. alkoi sitten odotettu suurhyökkäys. Vihollisella oli entisten kolmen lisäksi pari uutta läpimurtoon koulutettua divisioonaa, tykistöä ja ilmavoimia. Pataljoona oli jälleen taistelujen polttopisteessä. Maasto oli ammuttu avoimeksi, joten lähitorjuntavälinein pääsi panssareiden kimppuun vain yöllä. Päivä oli maattava lumikuopissa ankarassa pakkasessa.

Helmikuun loppuun mennessä oli pataljoonan tilillä 35 tuhottua panssarivaunua. Se on osoitus äärimmäisen kovasta taisteluhengestä. Suoritus on tietävästi Talvisodassa yksittäisen pataljoonan paras, mikä on jäänyt sotahistorioitsijoilta huomaamatta. On ymmärrettävää, että etulinjavuorossa olevat rykmentit omivat alistettujen yksiköiden voitot itselleen. Uljaastihan kaikki taistelivat.

Omat tappiot olivat myös suuria. Yksistään 14. helmikuuta kaatui 3. Komppaniasta kolme ja haavoittui 14 miestä niiden joukossa Toivo Pukki. Summasta oli vetäydyttävä 15.2. Koko ajan taistellen irtauduttiin Säiniön kautta Viipurin itäpuolelle Takasemaan. Summan jälkeen miehet olivat uuvuksissa ja mieliala matalalla.

Pataljoona siirtyi 12.3 Viipurin koilliskulmaan Markovillan alueelle. Siellä oltiin, kun sota loppui.

Nisalahden taistelut

Vahvialan komppania oli ollut erillistehtävässä Sommeessa helmikuun lopussa. Muutamaksi päiväksi palattiin pataljoonan yhteyteen ja saatiin hieman lepoa.

Vihollinen oli kuitenkin 2.3. hyökännyt yllättäen Viipurinlahden yli Säkkijärven Nisalahteen. Kaikki irtisaatavat yksiköt heitettiin nyt sinne. Komppania sai käyttöönsä pari kuorma-autoa. Enempää ei

tarvittu, sillä koko vahvuus oli 56 miestä. Alkuperäisestä yksiköstä oli jäljellä vajaa kolmannes, kun viimeistään 50 % tappioiden katsottiin tekevän joukon taistelukyvyttömäksi.

Viipurin valtatieä köröteltiin Tervajoen ohi Nisalahteen. Komppania alistettiin siellä Polkupyöräpataljoona 5:n komentajalle majuri Lauri Sotisaarelle. Tämä oli taitava ja erityisen urhoollinen rintamaupseeri. Se ei auttanut, sillä tilanne oli hyvin sekava. Kiireellä kokoon haalitut, heikosti varustetut joukot jättivät helposti asemansa. Komppanian sotapäiväkirja toteaa nämä seikat varsin lakonisesti.

Taistelut olivat raskaat. Komppanian vahvuus painui alle 40:n eli se oli joukkueen vahvuinen. ”Kompanialla ei ole tavanomaista taisteluarvoa”, toteaa sotapäiväkirjan pitäjä. Siinä hän oli oikeassa, mutta ei myöskään ollut kyse tavanomaisesta taistelusta.

Koko kenttäarmeija oli yhtä uupunut. Suomen kohtalo oli veitsen terällä. Jälleen tarvittiin viimeinenkin voimanhitunen. Vielä 10.3. todetaan kaiken olevan sekamelskaa. Tappioita kärsineet yksiköt sekaantuivat toisiinsa ja taistelivat epätoivoisesti tilannetta juuri tuntematta.

Komppania sai tuekseen panssarintorjuntakiväärin. Liekö ollut puolalainen, englantilainen tai venäläinen, mutta teho ei riittänyt raskaan panssarivaunun läpäisyyn. Tankki tuhottiin vanhoihin koneisiin.

Viimeinen tehtävä heitti komppanian taistelualueen koilliskulmaan. Rauha tavoitti uupuneen yksikön rippeet majoittuneena Hyppälän kansakoulussa Säkkijärven pohjoisosassa.

Uuden rajan vartiointi

Komppania lähti nyt tuskaiselle marssille halki evakuoidun kotipitäjän. Kaiken taistelun ja uhrien jälkeen se oli luovutettava. Kirkonkylä oli vielä 14.3. melko hyvässä kunnossa. Pommitukset olivat tuhonneet lähinnä asemakylää. Raskain mielin jatkettiin

Lautalan kautta Kananojalle Lappeenrannan tien varteen oman pataljoonan yhteyteen.

Pataljoona siirtyi Rapattilaan omalle puolelle uutta rajaa, jota aluksi kutsuttiin demarkaatiolinjaksi. Sitä valvottiin viikko. Sitten siirryttiin etelämmäksi Vainikkalaan rautatien varteen vastapäätä luovutettua Vahvialaa. Pienet kulmat kotipitäjästä olivat juuri täällä jääneet Suomen puolelle.

Vahvialan komppania sai 22.3. 40 osuudekseen lohkon eteläisen osan Villalassa ja Nutikassa. Oltiin vastapäätä Häsälää ja Rakkolaa, joiden miehiä oli komppanian riveissä. Rajalinja hakattiin auki ja varustettiin piikkilangalla. Jotkut kävivät kotona siellä toisella puolella. Olihan se hengenvaarallista joskaan ei uutta. Häsälään tuli 13.4. vahva vihollisosasto panssareineen. Raja aukesi nyt railona. Toiselle puolelle ei ollut enää menemistä, vaikka monen mieli teki.

Huhtikuun puolivälissä aloitettiin vanhempien ikäluokkien päästäminen siviiliin. Armeijaa ei Talvisodan jälkeen kotiutettu. Se vain lomautettiin toistaiseksi.

Tässä vaiheessa Meeri Pukki (o.s. Koskelainen) muutti evakkopaikaltaan Länsi-Suomesta Simolan asemalle. Kaksivuotias Ilmo oli mukana. Toivo pääsi perheensä luo 27.4. Sota oli hänen osaltaan ohi.

Rajan vartiointi kuitenkin jatkui. Kotiutettujen tilalle tuli uusia miehiä. Sotapäiväkirjan viimeinen merkintä on 25.5. 40. Erillispataljoona 3:n lähes 8 kuukauden sotaretki vanhalta rajalta uudelle oli päätynyt. Yksikkö lakkautettiin ja henkilöstö siirrettiin muihin joukkoihin. Rajavartiolaitys otti valvontavastuun.

Sotapäiväkirjasta jäi tulikirjaimin mieleen rauhan-
teon päivän uhmakas lause:

VIELÄ PALATAAN JA MARSSITAAAN NÄITÄ SAMOJA TEITÄ.

Ilmo Kekkonen

*Uuraan talot palavat
Jalkäväkirykmentti 11:n jättäessä
kylän.*

Kotiseutumatka Tervajoelle, Viipuriin ja Vahvialaan 22.5.2004

Sukuseuran perinteinen kotiseutumatka tehdään tällä kertaa jo toukokuun puolella. Syynä tavallista aikaisempaan lähtöön on se, että pääsemme tutustumaan Tervajoen kouluun, jota esittelee koulun nykyinen opettaja. Koulun kasvateista ainakin Hannu Koskelainen osallistuu matkalle. Kaikkien tuntema tervajokelainen Mihail Kostolomov, ”Mikko” toimii myös tulkkinamme. Jo matkan aikana on seudun historiaa tutkinut Ilmo Kekkonen luvannut antaa katsauksen Tervajoen vaiheisiin.

Toinen tärkeä tutustumiskohde on Viipurin linna, jossa Mikko toimii oppaanamme. Viipurissa jää aikaa ruokailun ja kiertoaajelun ohella myös torilla pistäytymiseen. Paluumatkalla käymme Vahvialan kirkolla; tuleehan kesäkuussa täyteen 60 vuotta siitä, kun Vahvialasta jouduttiin viimeisen kerran lähtemään.

Matkan järjestäjä on seuramme jäsen Hannu Koskelainen Kausalasta. **Ilmoittautumiset** tehdään suoraan hänelle **10.5.2004** mennessä osoitteella

Hannu Koskelainen
Parolantie 168
47400 Kausala

Sukulaisia: Risto Koskelainen

Rautalangasta merijazziin

Porvoolaisesta Uusimaa-lehdestä saattoi tämän vuoden maaliskuussa lukea, että Risto Hannunpoika Koskelainen jatkaa isänsä perinteitä säveltäjänä ja levyntekijänä. Lainaamme tähän lehdessä 8.3 julkaistua juttua.

Uusimaan mukaan ”porvoolainen pitkän linjan muusikko Risto T. Koskelainen on ystävineen tehnyt levyn, jossa Ripa Koskelainen tilittää hauskaasti ja maanläheisesti tuntojaan koko soittajan uransa ajalta aina 1980-luvun alun Psykedeliajenkasta tuoreeseen Secrets-kitarainstrumentaalikappaleeseen.

Uudella levyllä on 13 kappaletta, jotka kaikki ovat Ripa Koskelaisen sävellyksiä ja sanoituksia. Koskelainen laulaa tähteydestä haaveilevasta kitaristista, kaupparatsuna epäonnistuneesta merkonomista, jokamiehen luokkaan jääneestä rallitaiturista ja kaverin epäkuntoisesta mersusta.

Kitaristi ja solisti solisti Ripa Koskelaista säestää uudella levyllä hänen oma TFM-yhtyeensä, jossa vanha soittokaveri Ari Siltakorpi toimii basistina sekä nuoret Antti Ollila koskettimissa ja Thomas Törnroos rumpalina.”

Toivotamme uudelle levyille parhainta menestystä.

12.8.2000 Hannu Koskelainen keskellä ja Mihail Kostolomov oikealla.

Lähetä kirjeessä **valokopio passin henkilötietosivusta ja matkavakuutuksesta**. Mukaan mahtuu 48 ensiksi ilmoittautunutta. Merkitse kirjeeseen myös, että kyseessä on ilmoittautuminen matkalle 22.5.

Matkan hinta on n. 60 euroa bussin ollessa täysi. Lounaalle käymme useille tutussa Ravintola Labyrinthissa. Lounaaseen sisältyy salaatti, lämminruoka ja kahvi ja sen hinta on 7 euron luokkaa. Matka lounaaseen maksetaan bussissa suoraan matkan järjestäjälle.

Venäjän matkoilla jokainen tarvitsee henkilökohtaisen matkavakuutuksen. Jos matkavakuutus sisältyy kotivakuutukseen tai ammattiliiton jäsenmaksuun, tulee huolehtia siitä, että valokopiosta käy ilmi vakuutuksen sisältö ja voimassaoloaika. Tällöin esim. ammattiliiton vakuutuksesta tulee olla kopio sen molemmista puolista. **Passin tulee olla voimassa 2 kuukautta matkapäivän jälkeen.**

Bussi lähtee Lahdesta klo 4,30 ja Helsingistä linja-autoaseman turistipysäkiltä (Scandic-hotellin kohdalta) klo 6,00. Matkustajia otetaan mukaan Itäkeskuksesta 6,15, Porvoon linja-autoasemalta 6,30, Leikarista 8,00 ja Vaalimalla Aimo-annoksesta klo 8,30.

Tervetuloa! Tarkistathan ennen lähtöä, että passi on tullut mukaan.

Koskelaiset

Vast. toimittaja	Heikki Koskelainen Leppisaarentie 10 C 00830 Helsinki puh. 09-755 33 57, 050-56 34 065 heikki.koskelainen@kolumbus.fi
Toimittaja	Pekka Koskelainen Vuorenpeikontie 5 B 132 00820 Helsinki puh. 09-786 380, 0400-918 375
Paino	Formato Oy, Porvoo
Julkaisija	Koskelaiden Sukuseura ry
Tilausmaksu	9 € sisältyy jäsenmaksuun
Pankkitili	Nordea 126230-518535